

Jak jsme zpovídali hned tři dobroděje

Divadlo, hudba a podpora dobré věci – to je lounské Dobroděni

Lounská kapela Paralet založila letos na jaře občanské sdružení Dobroděj, které sdružuje místní hudebníky a podporuje kulturu v regionu. Cílem sdružení je pomáhat potřebným, například pořádáním koncertů. První větší akce s názvem Dobroděni se chystá již v sobotu. Popovídali jsme o ní hned se třemi dobroději: s Jakubem Dolejšem (basová kytara), Petrem Maškem (kytara, zpěv) a Tomášem Železným (pokladna a zpěv). Do hudební rodiny patří i bubeník Miroslav Blažek a kytarista Erik Černota.

■ **Kde vzala vaše dobročinná záležitost počátek?**

Dolejš: „Jako většina českých myšlenek, i tato vznikla v hospodě. Povídali jsme o muzice a chtěli

jíme uspořádat nějakou akci, abychom si zahráli a mělo to i hlubší smysl. Rozhodli jsme se, že svoláme skupiny, a co vybereme, to pošleme na něco ušlechtilého.“

Železný: „Máme oficiální smlouvu s Dětským fondem OSN Unicef, schválenou zhruba před měsícem. Všechny peníze z akce půjdou na program na hladovějící děti.“

■ **Proč chcete pomáhat právě dětem?**

Železný: „Samí máme děti, staré od půl roku až po dvacet let. Jsme tátové, a chceme být i dobří strejdové.“

■ **Tak strejdové, a co že jste si pozvali i Dědečka?**

Dolejš: „Jiřího Dědečka oslovil náš kytarista. Reagoval nadšeně a rychle, je to velmi vstřícný chlap.“

■ **Pokud vím, vystupovat má i Kvítek?**

Mašek: „Ke Kvítku máme blízko. Vždyť nás tam většina zpívala. A tak vystoupí Paralet a Kvítek. Zazní Bohemian Rhapsody od skupiny Queen. A nebojte, autorská práva jsou v pořádku. Protože

jde o humanitární akci, dala nám OSA poloviční slevu.“

■ **Takže kdy a kam mám na Dobroděni přijít?**

Dolejš: „První ročník Dobroděni se odehraje tuto sobotu 29. září. Už od druhé hodiny bude v areálu restaurace Stromovka probíhat odpoledne pro děti s pásmem soutěží a představení v režii postoloprtského souboru Klouzák, na nějž svérázní divadelníci naváží o šesté hodině svým pojetím cimrmanovské hry Bláník.“

Zleva Petr Mašek, Jakub Dolejš a Tomáš Železný.

Mašek: „Druhá část Dobroděni bude ryze hudební – v půl osmé načne hudební blok básník a písničkář Jiří Dědeček. A až začne být zima, vystoupí Paralet s Kvítkem, nechte se překvapit. A pak nastoupí litvínovský Elán revival, což je jako Elán bez Jožo Ráza. Nakonec se zhruba po 23 hodině objeví teplická Kamarila, poctivý český bigbeat, hardrock.“

■ **A co ten smajlík ve vašem logu?**

Dolejš: „A není pěkný? Logo i název vymyslel Mašek, náš umělecký vedoucí. Rádi bychom, aby se z Dobroděni stala tradice.“

■ **Dařilo se vám získávat mecenáše?**

Železný: „Sponzory máme na to, aby nám pokryli režii, všichni

vystupují zadarmo – účinkující i pořádající. Jediné, co dostanou, je občerstvení. Ještě nedávno hrozilo, že sponzoři nepokryjí režii, ale teď už to vypadá nadějně. Ti, které jsme oslovili, byli vstřícní, reakce vesměs kladné. Někdo dá 500 korun, někdo poskytne slevu. Velmi vstřícný byl například Pivovar Žatec, společnost Lostr a Broňa Minařík.“

■ **A kolik činí vstupné?**

Železný: „Děti mají vstup zdarma, dospělí zaplatí symbolickou padesátikorunu. Čím víc vás přijde, tím více pošleme – a na našich stránkách ihned zveřejníme, kolik se vybralo.“

Více se dočtete na internetových stránkách www.dobrodejovo.cz.

Květa Tošnerová

rok na zahradě

■ Připravuje Specializovaná prodejna Zahrádkář v České ulici 167 Louny

• Výsadba rybízů a angreštů

Od druhé poloviny září nastává období, ve kterém již angrešty a rybízy přirozeně ukončují vegetaci, shazují listy a připravují se na zimu, tím začíná období vhodné k výsadbě těchto bobulovin. Jejich pěstování není nijak obtížné a úspěch tedy bývá zaručen i u začínajících pěstitelů, plodnost nastupuje brzy a bývá pravidelná a poměrně vysoká a především plody jsou velmi cenné svým velkým obsahem vitamínů, minerálů a pektinů. Černý rybíz má obsah vitamínu C až 4x vyšší než citron a dále obsahuje i hodně vitamínu P důležitého k uchování pružnosti cév. Pektiny v angreštech mají schopnost vázat toxické látky ve střevěch a dále působí preventivně proti kornatění cév a srdečnímu infarktu. Není to snad dostatečný důvod k tomu, aby toto ovoce našlo cestu na náš stůl?

• Angrešt je na půdu náročnější

Angrešty i rybízy jsou značně přizpůsobivé a můžeme je pěstovat od nížin až do podhorských oblastí. Angrešt vyžaduje půdu středně těžkou, humózní, dobře zásobenou živinami s neutrální reakcí. Bílé a červené rybízy mají raději půdy mírně kyselé, naopak černý rybíz snese i větší obsah vápna. U obou plodin pozemek nesmí být ani trvale zamokřen, ani příliš vysychavý. Na suchých stanovištích bez možnosti závlahy plody zůstanou malé a dochází k předčasnému opadu listů. Černý rybíz je citlivější na mráz a proto jej vysazujeme na chráněnější místo. Angreštu vyhovují otevřená stanoviště s mírným průvanem. Dobře snáší polostín – nadměrné oslunění může způsobit úžeh plodů, vyhýbáme se ale vlhkým a uzavřeným polohám, kde trpí americkým padlím. Pěstování přímo pod vyššími ovocnými stromy se vyhýbáme proto, že zde ovoce hůře vyžrává a především máme problém s postřiky – např. jablň nemůžeme stříkat proti obalečům v době, kdy nám pod ní zrají rybízy.

■ **Směr sever-jih**
Výsadbu stromků provádíme do řad vedených nejlépe ve směru sever-jih vzdálených od sebe nejméně 2 m a v rámci řady 1 m od sebe. Různé „vylepšování“ půdy ve výsadbové jámě bývá spíše na závalu, především nelze doporučit v průběhu výsadby používání průmyslových hnojiv ale i čerstvého hnoje. Pokud stromku chceme opravdu dopřát, tak do zeminy, kterou budeme zasypávat kořeny, přimícháme trochu vyžrálého kompostu. Důležitá je při sázení dobře provedená závlaha. Nestačí nalít vědro vody ke každému stromku při výsadbě, ale velice důležité je dostatečně zalít i v zimě (pokud je zem rozmrzlá a schopná vodu přijmout).

Hned při výsadbě zkrátíme výhony asi na 1/3. Větší zkrácení provádíme až na jaře a to na 2-4 očka, slabší výhony i na 1 očko. Z letorostů, které v dalším roce vyrostou, pak vybereme 5-6 nejsilnějších větví jako základ budoucí koruny a ty ještě následující rok zkracujeme asi o 1/4 – 1/3 a to na vnitřní (vrchní) pupen – tedy obrácené než u ostatních ovocných stromů.

• Keř nebo stromek

Angrešty i rybízy můžeme pěstovat ve tvaru keře a nebo stromku. Pěstování keřů mělo důvod v jejich poněkud vyšším výnosu. Dnes, kdy máme problémy s odbytem a zahrádka nám slouží hlavně k samozásobení, se více uplatňují stromkové tvary. Při sklizni se nemusíme tolik ohýbat, a když už se ohneme, poznáme další obrovskou výhodu – stromky se mnohem snadněji udržují v bezplevelném stavu. Pleti a okopávku provádíme velice opatrně, neboť rybíz i angrešt zakořeňují jen mělce a rychle reagují na jakýkoliv hlubší agrotechnický zásah.

Stromky angreštu i rybízu vysazujeme ke kůlu tak, aby opora procházela korunkou, kde vedeme poslední úvaz až nad místem roubování. Sá-zíme-li více rostlin a chceme mít korunky ve stejné výšce, musíme některé stromky vsadit hlouběji, neboť meruzalka (na kterou jsou angrešt a rybíz roubovány

• Ne paušálnímu zkracování!

V dalších letech odstraňujeme výhony nemocné, nevyžrálé a zahušťující korunu. Přitom musíme respektovat skutečnost, že rybíz i angrešt vytváří nejvíce květních pupenů na konci loňských výhonů a proto je nikdy paušálně nezkracujeme. Při zmlazování koruny raději postupně vyřezáváme celé starší větve a to co nehlouběji, pokud možno na mladý náhradní výhon. Tím získáme rovnoměrně vyvinutou, nepřehoustlou korunkou, ze které budeme pravidelně sklízet kvalitní a dostatečně veliké ovoce.

S práním mnoha pěstitelských úspěchů

Otakar Parma ml.

Boží lékárna pod drobnohledem

Sto let od narození světoznámé bylinkářky

Je Milan Kundera českým nebo francouzským spisovatelem? Vzhledem k jeho rodnému Brnu bychom dali přednost tomu českému, spíše moravskému. Ale s ohledem na jeho příslověnou nechuť dávat souhlas k překladům svých děl do češtiny bychom uspěli i s oním francouzským. Podobné dilema nás může potkat, zamýšlíme-li se nad životem ženy, o které se často dočtete, že byla známou německou, rakouskou, či dokonce švýcarskou léčitelkou.

Když se před sto lety, 27. září 1907 narodila v rodině žateckého tiskaře Günzela druhá dcera, nikdo asi netušil, že jednou o ní bude vědět skoro celý svět. Za pár let se Günzelovým narodila ještě třetí dcera a tak malé Marii se bude jednou říkat „ta prostřední“. Celou rodinu Günzelových těžce zasáhla tragická nehoda, při které v roce 1917 zahynul otec. O dva roky později se vdova i s dcerami odstěhovala do Prahy. Když Maria dokončila gymnázium, nastoupila do redakce legendárních pražských německy psaných novin Prager Tagblatt. Byla sekretářkou jejich hudebního a divadelního kritika Maxe Broda a kdo ví, možná tehdy držela v rukách i první texty Brodova přítele Franze Kafky. V novinách pracovala celých čtrnáct let.

V Praze se také seznámila se svým budoucím manželem. Svatba byla v roce 1931 a Maria získala nové příjmení, pod kterým ji napříště budou znát všichni. Jejím manželem byl inženýr Ernst Gottfried Treben, zaměstnaný u Oberösterreichische Wasserkraft- und Elektrizitäts AG. Plat elektrárenského odborníka byl na tehdejší dobu nadprůměrný a Maria Treben se tak stala ženou v domácnosti. Krátce po svatbě se novomanželé přestěhovali do jihočeského městečka Kaplice, kde žili Ernstovi rodiče.

Za pár let se jim narodil syn Kurt Dieter. Čas v domácnosti Maria Treben rozhodně nepromarnila. Začala se věnovat studiu bylinek a jejich léčebných účinků. Od dětství měla blízko k přírodě a vše se ještě prohloubilo, když si přečetla spisy rakouského biologa Richarda Willforta, pozdějšího autora řady knížek o léčivých účincích rostlin. S Willfortem se nakonec setkala osobně, chodili do přírody od ní předával své zkušenosti. Začala sbírat staré rukopisy a knížky o bylinkách, zkoušela staré recepty. Právě v této době také objevila původní předpis na takzvané „švédské kapky“, které později rozšířila po celé Evropě.

I životní osud Trebenových poznamenala válka. Koncem roku 1945 byla rodina internována: Maria se synem žila ve sběrném táboře a čekala na odsun z Čech, manžel byl ve vězení. Znovu se shledali až v Rakousku. Usadili se v hornorakouské oblasti Mühlviertel, v překrásném kraji nedaleko hranic, sevřeném Bavorskem, Čechami a Dolním Rakouskem. Zůstali tam do roku 1951, kdy se odstěhovali do okresního města Grieskirchen.

Maria Treben se naplno pustila do bylinkaření. První články, ve kterých popisovala léčebné úspěchy, publikovala na popud faráře v rakouských církevních novinách. V krátké době byla

doslova zavalena dopisy a pozvánkami k přednáškám z celého Rakouska. V roce 1977 poprvé přednášela v zahraničí (v Itálii), roku 1984 byla pozvána do Spojených států.

Napsala několik knih, mezi nejznámější patří mnohokrát vydaný titul Zdraví z Boží lékárny (poprvé v Rakousku v roce 1980, v České republice dvě vydání), dále Zdravý život s Marií Treben a Zdravý život s bylinkami.

V roce 1988 zemřel Ernst Gottfried Treben. Po téměř šedesáti letech laskavého manželského manželství, to byla pro Marii těžká rána, se kterou se nevyrovnala. Rodinní příslušníci potvrdili, že ztratila chuť do života. Zemřela 26. července 1991.

Ještě za svého života musela čelit četným kritikám. Výtvalost a pravidelnost, s jakou na velkou řadu neduhů doporučovala své švédské kapky, vedla až k tomu, že se název tohoto bylinného extraktu stal spíše synonymem pro humorné označení jiných „všeléků“. Také lékaři často kritizovali, že lidé po přečtení jejich knížek nabývají dojmu, že jakýkoliv zdravotní problém lze vyřešit podomácku bez zásahu odborníka několika bylinkami. A objevila se i konkrétní upozornění v reakci na vydání Zdraví z Boží lékárny. Odborníci varovali před neopatrným kombinováním bylinek, které může vést ke zhoršení některých problémů.

Respektovaná německá spotřebitelská organizace Stiftung Warentest zjistila, že Marii Treben doporučené bylinky například na rakovinu neměly na nemoc

žádný vliv. Zaměnila některé důležité odborné názvy, chybně doporučovala pampelišku proti cukrovce nebo vlašovičnick proti poruchám funkce jater a žaludku, způsobil by jen otravu. Na mdloby radila polévkovou lžici svých švédských kapek, což lékaři označili za životu nebezpečné. Univerzitní klinika ve Freiburgu označila rady Marie Treben pacientům srakovinou za nebezpečné – užívání přesličky nikdy nezastavilo růst nádoru, nemluvě o jeho „rozpuštění“ nebo „zmizení“. Podobně rakovinu varlat nemohou podle odborníků vyléčit obvazy s jitrocelem.

Maria Treben svým receptům, ověřeným často po dlouhá stáletí, věřila. Otázkou je, zda její radikální přístup k problematice bylo možné uplatňovat v plné šíři koncem 20. století a tím spíše dnes, kdy se objevují nemoci zcela nové a neznámé, případně ty známé mívají často nečekaně rychlý průběh. Realisté proto dnes z díla Marie Treben doporučují především preventivní část: pravidelné sprchování ve studené vodě, život v čistém ovzduší, nadbytek pohybu, dostatek stánku a v jídlu uměřenost.

Od narození Marie Treben uplynulo sto let. Není od věci vědět, že jedna z největších evropských propagátorek léčení pomocí bylinek se narodila v Žatci. „Nemohu dáti více, než doporučení smysuplného způsobu života. Každý se musí sám rozhodnout, jak moc si cení svého zdraví“, napsala v jedné ze svých knih. Skutečně: je to na nás.

David Hertl

Ve specializované prodejně
Zahrádkář, Česká 167 v Lounech

právě probíhá
prodej

růží, rybízů a angreštů

včetně odrůd odolnějších k padlí americkému

a dále je připravován

prodej

ostatních ovocných stromů